

на піддержку внутрішнього ладу в державі. Словом, в колишній ривній англійській політиці в Перей не стало колишньої певності і разом з цим почалися розмови про рішучу зміну англійської зовнішньої політики ввагалі. Разом з тим в Англії почалась рішуча агітація за ідею федералізму: держава може вийти з сучасного завороженого кола тільки в тому разі, коли буде дано самоуправління не тільки одній Ірландії, а і Шотландії, Уельсові і коринній Англії.

Германська зовнішня політика теж дуже заворушилася, як став на чолі П сангвінічний і сміливий міністр закордонних справ п. фон Кидярлен-Вахтер.

Сьогодні одержують побіду в Перей, автра втручаються в угорські справи, прибирають до рук Турцію, скося поглядають на Бельгію, „обороняють“ Іслам. Все це швидко, жвавим темпом. Рубають на право і на ліво сміливо і бадьоро. Де одержують перемогу, а звідкіль повертаються з сором—це неважно: у всякому разі заставляють про себе багато балакати і... стерегти. А цього вже й досить в політиці.

Повну, рішучу і нечувану в житті 3-ї республіки, побіду одержав цими днями у французькій палаті депутатів міністр Бріан, заявивши, що під час скасування забастовки залізничної все було по-законому і він прийшов в палату давати відповіді народним представникам без краплі крові на руках. І палата висловила Бріанові довіря давши йому 388 голосів проти 94. Ім'я Франції в цьому іспиті виграло багато в очах культурного світу і тим, хто каже, що Франція агітація і вмірає, палата дала відповідь: „не біється за країну, де єсть уряд, що вміє цінити кров своїх громадян і чинити лад і правду тільки по-законому“.

Товариські крамниці на Харківщині.

Зуських типів товариських закладів на Харківщині найменше розвинені товариські крамниці. Зараз маємо їх по всій Харківщині тільки 23. В отхарськом пов. 6, харківському 4, вочванському в містом та в Ізюмському по 3, в лебединському та богодухівському по 2, в купянському та старобільському по 1, а в 3 повітах: валківському, зміївському та сумському нема ні одної товариської крамниці. В самому Харкові існує 3-й рік добре товариство з крамницею „Труд“. Трохи не половина усіх цих товариств склалися за останні гроші, та і всі вони не дуже давні. Діло товариського гуртування йде жвавіше в того часу, як при тутешньому сільсько-господарському товаристві отворено окремих відділ, що займається справами товариського гуртування. Це „Комітет содїствія сільської кооперації“, заснований наприкінці 1908 р. Комітет становить собі такі завдання: 1) досліджувати справу товариського гуртування, 2) давати поради й відповіді в справах товариського гуртування, 3) влаштовувати книгобрани до добрих книжок про цю справу, 4) перепряти діяльність, рахунки та діловодство товариських закладів, коли вони прохатимуть того, 5) влаштовувати гуртові покупки, 6) об'єднувати діяльність товариських закладів та 7) влаштовувати читання та лекції про те, як вести товариські справи.

За перший же рік своєї праці комітет подав 122 поради листами й ще далеко більше на слова. Комітет видав ще по 5—15 тис. прим. листків та металіків опх: 1) статут співживчих товариств, 2) статут дрібних сільсько-господарських товариств, 3) зразок договору молочарських опілок, 4) проект статуту спілки кредитових товариств, 5) Як влаштувати та вести дрібне сільсько-господарське товариство по статуту 1908 р. і 6) самий статут, 7) Сільна купівля та спільний продаж в сільському господарстві, 8) Початкові вказівки тим, що хочуть заснувати сільську спілку або товариство й 9) Поради кустарям, як вести справу по товариському.

Зважаючи на важливість справи товариського гуртування, Комітет веде в виданні сільсько-господарського товариства „Южно-русская сельскохозяствєнная газета“ окремих відділ „Вопросы мѣстной кооперації“. На виставі в Катеринославі Комітет виставляв діаграми про: 1) кредитові товариства на Харківщині, 2) кредитові товариства району діяльності Сумського відділу державного банку й 3) сільсько-господарські товариства на Харківщині.

На жаль, Комітет складається з люд'я байдужих або ворожих до українства і через те не може бути таким корисним для людности Харківщини в справах товариського гуртування. Не зважаючи на те, що українці складають 80 процентів людности Харківщини, Комітет видає всі книжки й листки російською мовою. Прямю дивується, як можуть бути освічені люди остільки зарозумілі! Невже не постерігали вони, що з московського селянства та й то тільки добре грамотні можуть вчитати усім популярно-наукові книжки, а вони ж такі саме книжки провадять в двічі неграмотну українську сільську масу!

Централізм, російщина заляла нашу інтелігенцію. Вона в цьому напрямкові звязати не менше уряду

нашого. Можна думати навіть, що уряд у своїх націоналістичних заходах чимало набирається певності і завзята в російському громадянстві, що з малими вивятками, цілком націоналістично.

На жаль, і українська інтелігенція ще настільки нечисленна та квола, що не в силі ще змагатися з тими націоналістичними заходами російської інтелігенції.

Д. Пісочинця.

Відгуки парламентського життя.

< Трудовики внесли запитання, чи відомо міністрові внутрішніх справ, що адміністрація живляє до періодичних видав таких заходів, котрі йдуть на переріз маніфестові 17 октября, а як відомо, то що він має зробити, щоб цього не було.

< Е чутка, що октябристи змовилися в націоналістичні, щоб замість Соколова обрати Антонова і замість Шидловського—Глебова.

< Комісія Державної Ради постановила звичити 25 свят і число їх довести до 66.

< 3 приводу законопроекта про всеобщую освіту має говорити ще 41 оратор. До законопроекту внесено 50 поправок.

< 26 октября робоча комісія починає обмірковувати умови найму працівників.

< Городська комісія в першу чергу почне розглядати законопроект про городське самопорядкування в Польщі.

< Фінансова комісія постановила не переглядати перших 26 статей прибуткових податків, що були внесені весною, хто хоче—може вносити поправки до законопроекту, коли він буде вдруге читатися. Із прибутків, що обкладаються податками, рішила виключити всі трати на благодійні і просвітні справи.

< Комісія по реформі місцевого самопорядкування, що до законопроекту волосного земства, постановила фабрики та заводи обкладати повітовими оплатами, а прибутки від цього поділяти між усіма волостями повіту.

< Академічна група студентів політехніки протестує проти заяви Пурішкєвича, немов би він ватажок академістів.

3 газет та журналів.

* * * „Нов. Время“ (ч. 12422) розгнівалася страшенно на українських послів, що на австрійській делегації виступили проти д-ра Крамаржа. Посла Цеглинського, „дерзнувшаго говорить отъ имени „новорожденной въ Европѣ украинской нації“, „Н. В.“ звелічало навіть „галицько-руськимъ ренегатомъ“, „славянськимъ яничаромъ“.

За віщо ж це? А за те, що українці і перше не спочували і тепер не підтримують неославянофильських мрій пана Крамаржа.

Про подібних славянських делегатів—пише „Н. В.“ доводиться сказати те ж саме, що Сербі казали про яничарів, що була славянського походження, а потім катували своїх братів за-для мусульманських інтересів: „Потурченецъ гірше турка“...

Що правда, то правда. Та тільки „потурченцями“ в даному разі яляються не українські послі, що обороняють інтерес свого рідного українського народу од чуженародних апетитів, а як раз навпаки—всія Маркови й Глибовицькі, що в каландній воді неославянофильства ловлять собі тлустеньку рибку. От це то справжні яничари—виродки свого народу.

Од нового ж славянофильства „кому користь“, а українцям „лиш хворість“, як каже наше прислів'я.

* * * Граф В. Бобринський в 241 числі „Гол. Москвитн“ звертається з листом до російського громадянства, заклинаючи його жертвувати для галицьких русинів російські книжки як світського так і духовного змісту. Палкий лист графа, правда, розминається трохи в вимогами логіки. Обурюється граф смертю од руки польського учителя дитини української, і утєсками галицького уряду, що падають на пресу українську, а заклинає допомагати... москвофілам, ворогам українства!

* * * На юбилей проф. Багалія студ. Плевако од імени української студентської громади прочитав таку адресу: „Вельмишановний наш професоре! Сьогодні ми святкуємо тридцятилітній юбилей вашої наукової діяльності. В такий день кожний посищається висловити свою прихильність до вас, кожний намагається якось вшанувати вас. Разом зо всіми й ми несемо свою пошану до вас; це культурний обов'язок, засяний в нас нашим невтомною працею на широкій науковій ниві вікової історії. Ви, пане професоре, своєю працею тісно зв'язали себе з історією Слобідської України, розірали запону й показали нам її побляжє. З під вашої руки, пане професоре, вся Слобожанщина нечаче оновилася, вона стала ріднішою нам, вона стала досяжною багатьом поколінням. Через вашу працю нам судилося ближче дійти до неї, через вашу працю, як через поріг, ми вступаємо в її межі. Ви, шановний пане професоре, пишете історію нашого університету, міцно зв'язану

ного з епохою Каразіна, Гулака-Артемівського, Костомарова, Потебні. Ви пишете історію Харькова, що тісно лугається в українським народом, а його дорогими синами—Скородою та Квіткою. Нарешті ви передивляється наші архиви, поклавши крапі свої сили й вік, розкопаете могили, виносите на світ нашу коштовну старовину. Ви, пане професоре, своєю роботою ставите неруковорний пам'ятник Скороді, а своїми заходами подбали про монумент Каразіну, батькові культурного огня—університету. Сьогодні вся культурна Росія й Україна звертають свою увагу до вас, пане професоре! Не в кафедр університетських, не в наукових інститутів, а з шкільних лав менші брати вамі—представники харьківської української студентської громади прийшли до вас, шановний професоре, й собі привітати вас неослєсловим словом. Ми, від імення наших товаришів, широ вітаємо вас, дорогой професоре, з великим для нас святом—юбилєем вашої коштовної наукової праці, і разом з тим, ми від чистого серця бажаєм шанувати вас, як українського вченого,—це багато, багато разів!“

Але відповідаючи на всі юбилейні привітання проф. Багалія промивув українців і не згадав про них у своїй промові—відповів їм одним словом. Коли ж всі присутні зауважили це, а студентство українське почало вяркати на професора, то він видруквав свою промову і додав у ній ще тільки пару слів і студентів українців... Так урчовано було честь українського студентства!..

Історія ввагалі характерна для професора „общеросса“.

ПО РОСІІ.

— Обтяження военных судѣв. В поясненнях записки до обрахунку военнаго министерства відносно діяльности военно-судових институтѣв говорится, між иншим, що робота цих институтѣв не поменшується, не зв'язуючи на те, що в Росії настало заспокоєння. Це тому, що на военні суди покладали обов'язок розглядати значне число складних справ, які виникли після сенаторських ревізій военных институтѣв. Таких справ тепер нашітують 65 при 445 особах, яких потягнуто до суду. Щоб показати, яка сива робота военним судам, записка зазначає, що по одній интендантській справі обвинувачують всього 7 душ, а слідчий матеріал ревізії подала в кількості 2.500 аркушів. Щоб роботи сивіше по цих справах, приходиться найбільшій военной слідствателів. (Р. В.)

— Земля замѣсть масла. Недавно в Москві купці відпривали партію масла з накладною платою в 1.400 руб. Коли в Петербурзі одержали те масло і відкрили бочки, то назвали замѣсть масла землю. Чи землю пославо було в Москві, чи це дорогою масло перетворилося в землю, поки що не встановлено. (У. Р.)

— Побільшення податної инспекції. Министерством финансов, як кажуть „Рус. Вѣд.“, порушено справу про побільшення складу податної инспекції. А саме: на думку министерства теперішню податну инспекцію треба побільшити, зробивши 100 нових посад податних инспекторів. Робиться це через те, що скоро мають завести податки з городського нерухомого майна і по її спадщинні податки.

— Поворот переселенців. На станції Челябинськ записано 3.270 переселенців, які йдуть назад в Росію і 315 ходаків. Всього за 1910 рік вернулося 94.629 душ переселенців. Це виходить 31,25% всього числа переселенців, які виїхали в Росію у Сибір за цей строк. (У. Р.)

— Партія в Державній Раді. Увесь центр членів Державної Ради поділяється на три грунтовних автономних фракцій. В першу групу записано 47 душ, в групу Нейгардтовців—19, а в польське коло—15. Кожна фракція буде самостійно встановлювати своє відношення до законопроектів. Для обговорювання деяких найбільш важких законопроектів, фракції улаштуватимуть спільні наради. Головою першої групи вибрано князя П. Н. Трубєвського. Ліва група по старому складатиметься з 11 душ, група безпартійних належує 15 душ. Вияснилося, що група правих має тепер в Державній Раді 77 голосів. З нових членів до правих офіційально пристали гєн. Сєліванов і протоієрей Трегубов, неофіційно праві вважають своїми будущою міністра освіти Шварда, Афросімова і инших. В союзі з Нейгардтовцями праві матимуть 96 голосів, що дасть їм більшість голосів. Цю більшість вони рішили використати як найкраще для себе. Насамперед свою силу попрубують вони при обговорюванні законопроекта про реформу місцевого суду. Праві хочуть одстояти волосні суди в тому їх стані, як вони єсть тепер. (Р. В.)

— Обов'язковість „потѣшних“. Подєчитель шкільної оренбурзької округи пояснив міським думам, що для них є обов'язком давати гроші на заведення „потѣшних“, бо це наказ вищої влади. Через це вони не можуть критикувати цього закону, а тільки шукати потрібних коштів для заведення по школах военного стрѣю. Виходить, каже „У. Р.“, що така діяльність обов'язкова і для земств, одначе вони всі одмовилися давати гроші через дві причини: зімою нема підходящого

місяця, а влітку школярі заняті на польових роботах.

— Майбутня погода. Миколаївська головна фізична обсерваторія повідомляє, що більшість північних і східних річок Росії вже стали. Недавно стала Волга біля устя Ками. Настали морози. Вони триматимуться, бо ніщо не вказує на тепло. Зіму принєс циклон, що зупинився тепер на сході в басейні Ками. Тепер ми між двома циклонами. Один, що принєс сніг, на сході тепер, а другий, дуже великий, появився в Ісландії і йде в середню Європу. Останній циклон вярбив буря. (Р. В.)

— Зелім-Хан. Де подієся Зелім-Хан, невідомо. Хоч сиву війсьма послали ловити його, а про нього ніхто не чув навіть. Телеграма „Рус. Слова“ про те, що Зелім-Хан аловили—неправдива. Скрізь по Кавказі абреки величезними ватагами роблять розбѣ. Строк, що дав був інгушам начальни области від того, щоб вони аловили Зелім-Хана, вже пройшов. Говорять, пише „Утро Рос.“, що на весь народ інгушський буде накладено шари за те, що не аловили до цієї пори Зелім-Хана.

— На заробітки за кордон. Незабаром подано буде в Думу законопроект про одміну паспортного абору в 15 руб. з тих, хто йде за кордон на заробітки. Замѣсть цього з них братимуть збор по 20 коп. і видаватимуть їм свідомство на перебування за кордоном на п'ять літ. (Р. В.)

— Аскірей і семінарії. Вятський архієрей Філарет, як пише „Рѣчь“, не дав дозволу на допомогу в єпархіяльних коштах неможним учням семінарії через те, що багато семінаристів йде з семінарії не в батюшки, а в вищі школи: „Поки вони не одумаються,—каже владика в резолюції,—давати допомогу навіть самим бідним вважати нечесним“.

— Вгадування погоди і сєльське господарство. З прохання багатьох губернських земств министерство освіти і головне управління землеустроєвства внесли в Державну Думу законопроект про організацію вгадування погоди для потреб сєльського господарства. В першу чергу ставлять південь Росії. Робиться це за прикладом Північних Сполучених Штатів, де метеорологична організація стала в великій пригоді хліборобам. Відомости про погоду подаватимє Миколаївська обсерваторія. Відомства просять поки що для видання щоденних бюлетєнів, які розсилатимуться земствам, сєльсько-господарським твам і приватним особам, біля 25.000 жєрб. (Р. В.)

По вищих школах.

9-го октября відбулися перші в цьому академічному році збори агрономичного українського гуртка у сєльськогосподарському інституті в Москві.

Гурток цей заклався торік в осені, і був затвержений радою інституту того ж року. Гурток поставив собі подвійну мету: 1) студіювати Україну, головним чином з боку агрономичного і 2) провадити через своїх членів агрономичну роботу на Україні.

Минулого року гурток почав здійснювати своє завдання: познайомитися з агрономичними потребами України та взагалі її економічним життям. Для цього почали збирати всілякі матеріали українських земств, що торкаються агаданних цілів. Вільша частина земств, по яких гурток розсилає прохання, відповіла на нього прихильно, надсилаючи гурткові деякі з своїх виданнів.

На першому багатом заходам гуртка, особливо—впорядкуванню більш-менш повної бібліотеки, стає, звичайно, брак грошей. Засоба гуртка, як те видно з статуту, мають складатись: з членських внесків, жєртв, та таких підприємств, як лекції, вечірки то-що. Але ж, в дійсности, все робиться досі на ті невеличкі гроші, які склали неможливі українські студенти.

Початок цього року показав, що дуже мало є сприяють обставини для влаштування якоїсь вечірки, і тому дуже можливо, що наступний рік буде для гуртка також роком бідування... Зараз в касі гуртка 11 жєрб. Хоч і дошкулє ця матеріяльна незабезпечєність, життя йде наперед. Перші сьогорішні збори пройшли досить жваво. Було зазначено досить багато питаннів, що-до культурно-агрономичних справ і т. и. На зборах було відомєнено, що незабаром буде прочитано доклади, в яких члєни гуртка, що мали літом практику на Україні, хотять поділитись вяржаннями з товаришами, з'ясувати товаришам зміст роботи, яку вони мали, переглянути ще раз ті справи, які звертали на себе їхню увагу.

Хотілося б, щоб справа такого великого значіння—агрономична поміч на Україні—придбала собі в наших товаришах свідомих робітників на рідному полі, які були б адатні помагати нашому народові звизолтиса з темряви та неолі.

Петербургські жіночі курси.

Український гурток на петербургських вищих жіночих курсах, як відомо з телеграми, вітає Ол. Яковл. Єфименко з стєпенню доктора історії. Одна з членів гуртка прочитала адресу такого змісту:

„Вельмишановна О. Я! Український гурток на першому своєму зібранні постановив вітати Вас, як доктора історії. Звичайно, ми приносимо

своє привітання дуже пізно, може скажемо його далеко нескладно, але від усієї душі, з глибокою подякою і шаном.“

Ми з радістю зустрєчаємо кожного з наукових працівників, бо від їх залежить прогрєс усієї людности.

Те, що харьківський університет очиняє Ваше наукове значіння, дає нам надію, що незабаром, не дивлячись ні на які прєпони, ми досягнемо свого і перед жінкою відкриється широкий шлях до праці. Але поки ще робітниця за для науки дуже мало і тим більша шаня їм.

Ваша наукова діяльність має ту велику вагу для нас, українєв, що Ви віддаєте свої сили історії нашого рідного краю, яка ще мало обєдєдувана і чєкає своїх робітників. Окрім того, тільки широкий науковий дослєд історії України, її письменства та мови може розв'язати в Росії українське питання.

Ми мали змогу, дякуючи Вам, зайомитися тут, на курсах, з рідною історією не тільки на лекціях, але і в семінаріях. Ви вчите нас нашій тогочасній історії і підтримуєте наше переконання, що вона матимє і свою будущину. Ваша праця, Ваше відношення до дорогого нам питання, зробили те, що у нас, в Вашій аудиторії, є свій гурток, об'єднаний загальними інтерєсами і працею.

Зараз ми маємо змогу вітати Вас на рідній мові. З великою подякою за це все, що зробили і робите Ви для нас, ми і вітаємо Вас, дорога О. Я. Яким спогадом на завжди зостається воно для нас, коли розійдемось ми по своїй Україні і почнемо працювати на її користь.

Щиро бажаємо, щоб не гасли Ваші сили і здоров'я ще довго, довго, щоб читали Ви з цієї кафедрі, щоб і ті, що приходять за нами, складали Вам свою подяку“.

Потім піднесли О. Я. квіткы від „гуртка“ та прочитали привітання від громади петербурзьких технологів, гуртка українців психо-неврологичного інституту, гуртка студентів-українців гірничого інституту, петерб. української громади, гуртка українєвства пєт. університету.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

◆ Український клуб. Сьогодні в клубі чергова танцювальна вечірка. Початок у 9 годін.

◆ В політехніці. Сьогодні в київській політехніці засідання „Агрономического кружка“. Прочитано буде два доклади: 1) В. Ковалю—„Агрономическая популяризаторская дѣятельность на Украинѣ“, 2) К. Никифорова: „Моя лѣтняя практика въ Тира спольскомъ земствѣ“. Початок у 8½ год. дня.

◆ Вечір школи М. В. Лисєнка. Сьогодні в народній аудиторії вечір школи М. В. Лисєнка.

◆ Залізнодорожний архив. Министерством доріг поряло управління південно-західної дороги заснувати в Київі центральний архив залізнодорожних справ, а на всіх станціях побирати одіали цього архиву, щоб зберігати переписку, яка ще потрібна станції.

◆ Київські магометане. Київські магометане просять, щоб п. генерал-губєрнатор дозволив їм поставити в Київі мечеть і школу. Магометан у Київі 500 душ (без дітей), а на Київщині 2000. Всі вони приписані до київської магометанської парафії. На це діло треба тисяч 40 жєрб., а магометане мають тільки 2000 карб. От вони й просили дозволу збирати жєртви. Губєрньське правління висловилось проти такого дозволу, бо, мовляв, 2000 жєрб. дуже малі гроші для будування мечеті.

◆ Трус. Поліція арєбила трус у Л. Ванькович, в д. № 41 на Боричєвому Току. Трус не дав нічого.

◆ Втеча салдата. Позавчера ввечєр утік в казарм 129-го піхотного Бєсарьського полка салдат А. Домбровський, що сидів під арєштом за якусь провинність.

◆ Тьмака подія. Учора вєдєн на Трубоєвнєт. вул. наїшли проти дому № 3 неприємну жєнщину Л. Г.—ву. Її забрала карєта „Скорой помощи“ і правєла до пам'яті. Л. Г.—ва розсєкала, що вона з Харькова; кілька місяців тому її покинув чоловік і поїхав до Америки, а її виселили в Харькова, бо не має „права житєльства“. Прибула вона до Києва і тут тяжко бідувала, аж поки од голоду зомліла на вулиці.

◆ З Київщини. Буряки. Нам пишуть з канівського повіту, що там цього року дуже добре виродили буряки. Десятирива видала більше 100 жєрбєвців. Стєрї люде не запам'ятають, щоб біля заводів була така сила буряків.

◆ Потребитєльство. З с. Москаленєв, канівського повіту, пишуть, що там потребитєльська крамниця лєдві живіте. Віда в тім, що наші потребитєлі держаться не коопєративної цілі, а комерчєської, торгую добре тільки „ренсковой погрєбь“. У тиждєнь виходить більше як 15 відер, не вистачєть взити. На сєлі тільки і чути що крик п'яних. Невідомо, як поставляється до цього керєвничі земської школи, бо „ренсковий погрєбь“ дуже близько від земської школи, а це може пагано впливувати на дітей.

◆ Суд над стражниками. 20-го октября судова палата в Умані судила з участю сєсновних пред-

ставників стражників вільшанської кіно-поліцейської варті Дяченка, Волошенюка та Корененка. Ці стражники, як переказує „Гол. Пр.“, арештували селян—Дяченка й Кононенка, а наказу пристава, гаали їх верхи перед собою 12 верхов до Вільшанки. Стражники їхали бігом, а селянам доводилось поспішати перед ними, бо, коли опинялись, то стражники били їх нагами. Коли ж арештований Дяченко уяв у провалля, то два стражники пішли за ним і ще й там били сердешного. А як вилез, то Дяченко не міг вже й на ногах устояти і, пройшовши ще трохи, впав. Його били нагами, держалими рушницями, та вічного не пообиди. Один стражник поїхав по підводу і, як привезли Дяченка до Вільшанки, то через пів-години він кончився. Стражник Дяченко втік і на суд не явився. На суді це все подтвердив другий побитий Кононенко та інші свідки. Обвинувачені не признались. Палата засудила двох стражників Волошенюка та Корененка на три місяці під арешт і накінула на їх церковне покаяння.

3 Волинці. Пошесті. Од 15 септембра до 1 октября в Волинській губернії заслабало на свиний тиф 37 душ, на черевний тиф 232, на вісну—1, на дифтерит—384 і на шкарлатину—657 душ. Найбільше слабих на шкарлатину в новогродовському та кременецькому повітах.

Пожма на заводі. 17 октября, як сповіщає „К. В.“, зайнявся під Ровним оржевський лісопильний завод. Згоріло скільки головних корпусів. Погорили машини, верстати, залізна нагтована паркету. Збитків—200 тисяч карб. Без роботи залишилось 800 робочих. Це була найбільша в цих краях лісопильня.

Селяне. Селянські сходи семи волостей дубенського повіту написали приговор, що вони просять завести в їхніх селах всеобщу освіту. На шкільні будівлі селяне, як сповіщає „Ю. З. Вол.“, дають 40.000 карб.

3 Поділля. Подільська дорога. Правління подільської залізної дороги буде в Петербурзі.

Кооперативні заміри. В Німеччину цього року вивозять з Поділля на мильйони карбованців яєць та молочарських продуктів. Скуповувати ці продукти тепер не вигідно,—через це потребителю хоче само взятись до скуповування й пролази за кордон яєць та молочарських продуктів.

На полі. Наші кореспонденти пишуть з Поділля, що там місяцями дуже добра озимина.

Питомник князя Гагарина. У м-ку Окні, балтського повіту в питомник князя Гагарина. До нашої газети пишуть свідки, що цей питомник величезний. Рослинувати він на скільки десятків і дуже гарно викоханий. Багато має питомник викохано гарного дерева на продаж. Кожного року бувають замовлення з Кавказу і з усіх країв. Цього року були замовлення і од селян з Подільських сел. Дуже добре було б, коли б всі порозводили собі садки з таких дерев, готових, вже колорированих.

Народні Дні. Цими днями в г. Новій-Ушніці, в Народному Домі зайнялась будка машиниста кінематографа. Вогонь обхопив усю залу. Пожарні опинились пожежу, а також обгоріла сцена, агорили мебелі то що.

3 Чернігівщина. Земська асигновка. Борзневські земські збори, на основі телеграм П. Столипина, асигнували 20.000 карб. на економічні потреби селян цього повіту.

Грабін. 19 октября в м-ку Вахмачі, ковопотоцького повіту, ватага розбійників насочила на дім Уленка, стріляла з револьверів, ранила хазіна, забрала гроші і всякого добра на 1.000 карб. та й втікла.

3 Податківщина. Крах потребителської кривини. „К. В.“ мають звістку, що в Золотоноші закривалась потребителська кривиниця. Діло пішло погано через те, що не зміня весті його.

3 Харківщина. Жіноча семінарія. До харківської губернської земської управи прийшло прохання городської думи з Ізюму, що вона хоче мати в себе живочу вчительську семінарію. Під неї дума дасть дурно 4 десятини землі та матеріал на будівлю.

3 Катеринославщина. Кара редакторів. Катеринославський губернатор оштрафував на 150 карб. з заміною арештом на один місяць редактора видавця газети „Александровська Новості“, А. Шрайбера, що виходить у г. Олександровську. Штрафу редактор не заплатив—18 октября його посадили під арешт. Кара ця впала на А. Шрайбера за статті та замітки про городського санітарного лікаря Г. Амтіна. Амтін пожалівся губернаторові, що газета підкопується під його.

На земських зборах. На катеринославських земських зборах були звязані суперечки з приводу святкування 50-ліття скасування кріпацтва. „Од. Н.“ пишуть, що гласні селяне равали одкрити з цієї нагоди низку двохкласових шкіл, а дворянне скотили і постановили одкрити ремесничу школу майстерню.

3 Херсонщина. В одеському університеті. Студенти старших курсів медичного факультету почали були абирати гроші, щоб заплатити в університет за тих студентів другого курсу, яких позбавлено стипендій та підмог за панакхиди по С. Муромцеву. Коли абирали гроші в фізичній аудиторії, прийшов туди ректор, проректор з інспекцією—і одняли абирати гроші.

Професорський дисциплінарний суд судив вже математика П-го курсу Шидловського за те, що він абирав гроші в університеті. Свідки—секретар „совіта“ Геріт, помішник проректора Смірнов та „смотритель здания“ Подетаев сказали, що аловили цього студента в картузю, у якому було 16 карб. 50 коп., наабіраючи для студентів-медиків 2-го курсу. Шидловський заявив, що похотів жалю примуовило його абирати гроші на товаришів, яких увільняють за несплат грошей в університеті. Суд присудив: перевести Шидловського в вільні слухачі на півроку, позбавивши його права на стипендію й підмоги, а як але поводитиметься, то й зовсім виключити з університету. Суд присудив: перевести Шидловського в вільні слухачі на півроку, позбавивши його права на стипендію й підмоги, а як але поводитиметься, то й зовсім виключити з університету. Суд присудив: перевести Шидловського в вільні слухачі на півроку, позбавивши його права на стипендію й підмоги, а як але поводитиметься, то й зовсім виключити з університету.

Галичина.

Загальні збори львівської „Прогресивної“ відбуваються тепер в великій залі „Народного Дому“, прибуло коло 500 членів. Львівських членів не багато. Головним чиним прибула інтелекція в провинції в найбільших сторін Галичини. Селян також не багато. Збори одкрив заступник голови „Прогресивної“ др. Ваген Озаревич замість голови проф. П. Оговорського. Звіт Головного Відділу робив др. Ів. Вряк.

Діяльність „Прогресивної“ за останні два (1908 і 1909) роки адміністративно предтавлена у виданні „Звіті“, який має 139 стор. вел. 16-ки і коштує 1 корону. В звіті подано перелік роботи Головного Відділу, виданих комісії, господарсько-промислової комісії, просвітньо-організаційної комісії, підраховано всі фініші і читальні в їх округах, а по звітах комісії для поборовання неграмотності та звіті бібліотеки і позачальні у Львові подано рахунковий звіт. „Прогресивної“ мала в липці 1909 року 62 фініші, 2.286 читальні, які мали 89.950 членів. Читальні мають 270 власних домів і 197.518 книжок в бібліотеках, 254 хорів, 262 драматичних гуртків, 466 крамничів і т. ив. Ці дані не агадує про тих 921 читальню, які не прислали звіту. В 1909 році Головного Відділу мав 136.158.70 корон прибутку і стільки ж видатків. Діючий стан майна Тов. виносить 181.944.50 корон.

Українці в Америці.

В Аргентині. В аргентинській штаті Міссіонес (на пол.-захід від Парани) є три оселі: Апостолес, Азари і Сан Хосе, заселені по половині українцями і поляками. Українці є там до 1.000 родич. Здавалось, що ті українці пропадуть для нашого народу, бо руйнувало їх п'янство, валосилося на них і тамопні поляки. На щастя, кілька літ тому оселився в Апостолесі о. Ярослав Карпач і взявся до народної праці. Його заходом поставлено у всіх трьох селах українські каплиці, а дня 19 септембра цього року одкрито в Апостолесі читальню „Прогресивної“. З початку виписало 63 члени. Через три місяці має відбутися посвячення нового дому цієї читальні.

Економічне життя України.

Побічні селянські промисли. Садівництво, цей головніший з селянських побічних промислів на Україні,—не зважаючи на заходи земських інструкторів, усе ще розвивається не дуже жваво. Ще й цього року селяне мали небагато прибутку з своїх садків. Так, на Київщині урожай садовини цього року був навіть менший проти торішнього. У багатьох садках південних повітів Київщини садки поповано пізніми майськими приморозками, а опріч того в багатьох місцевостях губернії у садках з'являвся і величезній кількості гусів і яблунева міль. Особливо мало вродило цього року яблук. На Полтавщині врожай садовини цього року також не дуже гарний. Черешні й вишні мало не зовсім пропали від гусені. Яблука й груші подекуди вийшли нічого-собі, а подекуди й зовсім нема. Таких з'явнич, розуміється, не було б, як би селянське садівництво було в нас добре організоване на кооперативних чи артільських основах.

Не краще стоїть справа й з селянським бджільництвом. З відомостей київського земського інструктора д. Тітова видно, що в повітах васильківському, київському і радомисльському мелу цього року зібрано небагато, а по інших повітах його зібрано зовсім мало. Можна сподіватись, що раціональне бджільництво могло б до великої міри забезпечити й від таких з'явнич. Дуже цікаві відомості надіслано нам про становище селянського яблуневого промислу на Волині. Вивіз яєць за-кордон,—повідомляє наш кореспондент,—набрав у нас за останні роки величезних розмірів. Без пересяди можна сказати, що після скотарства це перша галузь, що дає підприємств великі прибутки. Досить сказати, що кожного року од нас вивозиться за-кордон на 5—6 мил. карб. яєць. Більше всього вивозиться яєць з містечка Кожича (більше 60 тис. пуд.), потім з Шеле-

тків, Житомира, Коростеня, Полонного й так далі. Вивіз яєць почав особливо розвиватись за останніх 5—8 років, коли щіни на них почали зростати, досягнувши в цім році 2,50—3 карб. за сотню. Скупкою яєць порядкують закордонні експортні фірми. Вони мають мало не по всіх повітових містах і містечках свої контори, а ті розсилають своїх агентів по всіх селах. Часто агенти видають селянам гроші наперед, щоб потім одержати за них яєць. Агенти, розуміється, платять селянам дуже мізерно, а самі заробляють величезні суми. Досить того, що один сорт яєць (так звані чайні) продається за-кордонно по 5 карб. за сотню. А коли прийняти на увагу, що з Волині в одну Германію в 1905 р. вивезено яєць на 1.835.620 карб., у 1906 р. на 2.756.400 карб., у 1907 р. на 3.021.272 карб., у 1908 р. на 4.002.100 карб. і в 1909 р. на 5 з лишнім мил. карб.,—то можна собі уявити, скільки заробляють на цьому експорті. А селянам дістаються самі тільки лушпайки.

Урожай 1910 р. на Україні.

Урожай олійного сім'я. На Херсонщині олійне сім'я дало загалом досить добрий урожай. Льону вродило більше проти звичайного; в олександрійському пов. збрали 70 проти 50 п., в елисаветському 60—110 проти 80 п., в ананьївському місяцями до 120 проти 60—70 п., у херсонському коло 80 проти 70 п. Урожай конопель був досить гарний; в олександрійському пов. збрали 55 проти 35 п., в ананьївському 45—50 проти 30—35 п., в елисаветському 40—100 проти 50—70 п., у херсонському 30 проти 27 п. Сосянника уродило багато; в ананьївському пов. збрали 90—100 проти 60—70 п., в елисаветському місяцями до 150 проти 100 п.; зате в олександрійському збрали 90 проти 120 п. Озимий рапс у херсонському, елисаветському і ананьївському пов. уродив досить добре; досить добрий урожай дала й гірчиця в елисаветському пов. Сімя льону вийшло не зовсім гарне в олександрійському і херсонському пов.—темне й дрібне.

На Катеринославщині урожай олійного сім'я був цілком порядковий. Льону у маріупольському пов. дав 120 проти 70—80 п., у верхньодніпровському 60 проти 40 п., у катеринославському 40—50 проти 35 п.; зате в новомосковському збрали 50—60 проти 80—100 п.; у бахмутському, олександрійському і павлоградському пов. урожай вищий звичайний. Конопель уродило як звичайно, тільки в новомосковському і верхньодніпровському пов. збрали всього коло 20 пуд. з десятини проти звичайних 80—90 п. Сосянник дав гарний урожай; у катеринославському пов. збрали коло 100 пуд. з десятини проти звичайних 80 п., у верхньодніпр. 70 проти 50 п., у маріупольському повіті збрали 200 й більше пудів з десятини, у бахмутському 75—85 проти 85—100 п. Рапс у новомосковському пов. дав 40—50 проти 80—100 п. Інші олійні рослини дали звичайний урожай. Сімя не всюди вийшло гарне.

У Таврії урожай олійного сім'я вищий звичайний. Льону збрали в мелітопольському пов. 50—60 проти 35 п. Інші олійні рослини також дали порядковий урожай. Сімя тільки вийшло не зовсім гарне.

На Поділлі урожай олійного сім'я вищий трохи більший проти звичайного. Озимий рапс загалом дав цілком добрий урожай; у кам'янецькому пов. збрали 170 проти 110 п. у гайсинському коло 80 п., у винницькому 40—70 проти 60—90 п. Льону в кам'янецькому пов. місяцями збрали до 150 проти 120 п. Сосянника в гайсинському пов. збрали 100—120 проти 80—90 п., а в кам'янецькому місяцями збрали більше 200 п. Інші олійні рослини також дали по всій губернії досить гарний урожай. Сімя, за невеликими винятками, вийшло цілком гарне.

На Волині урожай олійного сім'я був середній. Озимий рапс дав урожай вищий проти пересічного; гарно він уродив у дубенському, житомирському, почасти в кременецькому пов.; у перших двох збрали 80—85 п. проти звичайних 50—65 п.; у дубенському, ровенському і старокостянтинівському пов. урожай рапса був звичайний. Льону дав урожай менший проти звичайного; у кременецькому, володимирівському і старокостянтинівському пов. його уродило зовсім мало; в останнім пов. збрали 40 проти 80 п., у володимирівському 20 проти 75 п., тільки в ровенському пов. урожай досить гарно. Урожай конопель був близький до середнього; у володимирівському пов. збрали 50 проти 80, у старокостянтинівському—60 проти 80 п. Сосянник уродив досить добре. Сімя, за невеликими винятками, вийшло досить гарне.

На Київщині урожай олійного сім'я вищий не зовсім гарний. Рижю в київському пов. збрали 50—80 проти 60—75 п. Конопель у чигиринському пов. збрали 50 проти 90, в уманському 60 проти 80 п. Сосянник в уманському пов. дав 60 проти 100 п., рижій—45—55 проти 80 п. Сімя не всюди вийшло гарне.

На Чернігівщині, урожай олійного сім'я також вищий досить кепський. Так, сосянник у козельцкому пов. дав усього 20 пуд. з десятини проти звичайних 40—55 п. Озимий рапс, льон, конопель, мак, рижій і гірчиця також дали не дуже гарний урожай. Сімя також вийшло досить кепське.

На Полтавщині урожай олійного сім'я був менший проти звичайного. Льону у пирятинському пов. дав 15—20 проти 60 п., у золотонішському—25—40 проти 60—80 п. Конопель дали в зінківському пов. 50—80 проти 30—40 п., у роменському—60 проти 50 п., в інших повітах урожай був менший. Сосянник дав у кобеляцькому, зінківському, лоханьському і роменському пов. 100 проти 80—90 п., зате в інших повітах урожай сосянника був кепський; так, у золотонішському пов. збрали 30—35 проти 75—100 п., у полтавському—45 про-

ти 50 п. Сімя вийшло гарне тільки на полтавину.

На Харківщині урожай олійного сім'я був вищий проти пересічного. Конопель дали в охтирському пов. 100 проти 60—90 п., у харківському—40 проти 30—40 п., у лебедінському—100 проти 60 п. Сосянник дав у куп'янському та охтирському пов. 70—90 проти 40—70 пуд. з десятини. Сімя загалом вийшло цілком гарне.

На Кубані олійне сім'я дало урожай вищий проти пересічного. Сосянник дав у лабінському одділі 120—150 проти 40—100 п., у кавказькому—80—150 проти 100 п., у майкопському—80—100 проти 90—100 п.; сімя сосянника вийшло здебільшого гарне, чисте й гарного коліру. Гірчиця в єйському о. дала 80 проти 50 п. Рапс у кавказькому о. дав 60—80 проти 80 п., льон—20—40 проти 80 п., конопель—40—60 проти 70 п., у майкопському о. льон місяцями дав 60 проти 100 п. з десятини.

За кордоном.

Болгаро-румунські стосунки.

Ворожі стосунки між Болгарією та Румунією збільшились недавно ще ось з якого приводу. Болгарська адміністрація закрила румунську школу в Туртукаї, великому болгарському пограничному містечкові на Дунаї, недалеко від Бухаресту. Директора школа арештували, але незабаром випустили. А сталось це через те, що болгарські закони дозволяють приймати до школи дітей тільки після того, як батьки їх дадуть за своїм підписом згоду на це. Директор же школи в Туртукаї сам розписувався за безграмотних батьків. Звичайно, що болгарі шукали тільки приклички, щоб закрити ненависту їм румунську школу і заснувати там болгарську. Закриття школи дуже образило румунів. Бухарестські студенти зробили з приводу цього мітингу. Офіційна газета сповіщає, що румунський міністр закордонних справ вимагає від свого посла в Софії самих певних повідомлень, через що це все сталось.

Відозва центрального комітету німецької с.д. партії.

„Vorwaerts“ публікує відозву до робітників з приводу вулицьних заколотів, що вийшли в останні дні в Берліні. В відозві пишеться, що відомо центральному комітету, поліція буде стріляти, коли виникнуть нові заколоти. Робітники повинні всіма силами стреттись, щоб не виникло часом кривавої бійки. Ні один робітник, ні одна жінка, що належать до робітників, не повинні навіть з цікавості брати участь в вулицьних зборах. Кожен партійний робітник повинен і сам не виходити на вулицю і підчас розривів вювати товаришів робітників, хоч вони і не належать до партії, не показуватись в той час на вулиці. Робітники повинні готуватись до бою, але боротись не зброєю, а духом і поборотись з своїми ворогами підчас майбутніх виборів до рейхстагу.

Японія і Корея.

Японський уряд живив яких тільки може заходів, щоб добитись симпатій корейців до нового ладу в їх країні. Так, корейським чиновникам, з наказу Микадо, видало на рад од 300 до 1000 ієн, зважаючи на ранг. Всіх буших корейських міністрів призначено членами ради при генерал-губернаторові. Шість губернаторів з 13—корейців, 76 корейцям дано титули маркізів, графів, віконтів і баронів.

Генерал-губернатор Кореї віконт Тераучі, скликавши чиновників, просив їх бути сердешними з простим народом, щоб він себе почував щасливим під владою японців.

Про переопицький рукопис.

В неділю, 17-го октября, в університеті св. Володимира відбулося наукове засідання, в якому було прочитано два доклади:

1) А. С. Грузинський: „Критичні й палеографічні замітки про переопицький рукопис та 2) проф. Г. Г. Павлуцького „Орнамент переопицького рукопису“. Обидва ці доклади тісно звязані між собою та доповнюють один одного.

В першому докладі доводиться, що переопицький рукопис дуже цінний пам'ятник української штуки й мови. Він проливає деякий світ на тему та мало досліджену епоху XIII—XVI віків. Значіння її можна порівняти в значінням Остромирового євангелія для північно-російської письменності та мови XI віку.

Переопицький рукопис знайдено було в початку XVIII віку гетьманом Мазаєвою і яко документ великої вартости було пожертвовано ним в 1701 році переяславському монастиреві.

Рукопис цей уявляв собою євангеліє, перекадане в XVI віці на українську мову і написане на пергаменті, що не рідко траплялося в ту епоху.

Точно довести ту редакцію, котрою користувалися перекадачки українці дуже важко. Почерк рукопису не відходить ні до Ідного з відомих типів почерків, вживаних в ту епоху. Деякі особливости мови дають привод думати, що перекадач був зроблений з сербського євангелія, хоч можливо, що оригіналом були і чеська або польська редакція. Одно можна сказати з певністю: що ні одне з північно-російських євангелій тієї епохи, що зберігаються тепер у Москві, не може бути признане за оригінал переопицького рукопису. Можливо, що на Україні були євангелії і свого місцевого походження і переопицький рукопис єсть копія одної з них.

Перед текстом уміщено передмову,

що траплялось в ті часи дуже часто. Власне назва рукопису „переопицький“ є не зовсім точна. Перша половина рукопису була почата в році 1556 і дописана в селі Дворці, в Троїцько-Дворецькому монастирі і тільки друга половина була написана в монастирі Переопицькому, за архимандрита Григорія. Тим то справдівніше було б назвати рукопис не переопицьким, а дворецьким, але перша назва вкоренилась за ним ще з часів перших його описувачів і через те користується загальним признанням.

Перерва в писанні рукопису не відбилась ніскільки на почеркові переписки. Правда, на листі 151 єсть деякі зміни, але загальне вражіння таке, що рукопис написано одною рукою, тільки в ріжні часи.

Красою почерка, графічним багатством, тонкістю та делікатністю переопицьке євангеліє настільки відрізняється від інших тогочасних аналогічних рукописів, що деякі палеографи не вірять його старовині і відносять його до віку XVII-го.

Але справжню дату дає нам не стільки почерк, скільки орнамент, який щиро одолюбив сторінки рукопису.

Таку саму орнаментацию знаходимо ми в Патерику Печерському 1554 року, що зберігається в Києво-Печерській лаврі. Ті ж самі стовпи, дуки і взагалі архітектурні мотиви, той самий „чудовищний“ стиль,—та ж більшість рослинних узорів.

Всі орнаменти переопицького рукопису вирисовано на ціловому золотому фоні і кожен з них уявляв собою художественно закінчений малюнок. Перші сторінки кожного євангелія з образами євангелістів, одолюбено найкращими орнаментами.

Заголовну сторінку Матфеевого євангелія одолюбив орнамент настільки штучно залупатий, що закриває собою дату пам'ятника—1556 рік, визначено літерами. Дата й вирисована в нижній частині орнамента, що складається з двох переплутаних між собою рясних гілчох, всажених в низьку вау на чотирьох ніжках. З гори до цього орнаменту прилучається другий, як продовження першого і відділяється від нього піктою. Вгорі, в кутках орнаменту, містяться два амури.

Євангеліє од Івана—зроблено орнаментом, строго витриманим в стилі „відродження“,—в тім стилі, що часто одбивається і на інших орнаментах переопицького рукопису.

І загальний характер орнаменту і деякі риси та подробиці цього пам'ятника вказують на близькість його до штуки чеської, польської, особливо ж італійської. На західний вплив вказує і те, що російська Палеографія цілком не може пояснити почерка цього рукопису, котрий ніби випередив свою епоху.

При кінці докладу, д. Грузинський вказав на існування другого пам'ятника „Апостола“ загородського монастиря від року 1554, що дуже мало ріжниться від переопицького рукопису, як почерком так і орнаментом. Можливо, що обидва рукописи діло рук одного переписчика-художника.

В другому докладі проф. Павлуцький вказав, що віки XIII, XIV, XV та XVI на Україні довгий час були ніби від засвоєння і предметом наукового інтересу; що до української штуки—були пам'ятники лиш давнішої або нової епохи. Де хто з вчених навіть висловив такий погляд, що все цінне, варте уваги та інтересу, було знищено підчас Батиевого походу на Україну і через те припинився усякий дальший розвиток.

Але за останні часи виявляється помилковість цього погляду і надвичайно серйозна цінність необслідованого періоду що до української художньої творчости. Одним з пам'ятників цієї творчости і являється орнамент переопицького рукопису.

Для того, щоб довідатись до якої групи, або епохи відноситься цей орнамент, докладчик звертається перш за все до загального розвитку російського орнаменту.

Головним мотивом цього орнаменту єсть плетіння, початкове походження котрого ще невизначене.

Плетений орнамент був розповсюджений в Ірландії та північній Європі ще в VII віці. В Норвегії він одержався потроху і до наших часів і одолюблює по де-куди П церкві. Вживав його також в Грузії, Візантії та інших країнах. В XII віці плетений орнамент перейшов і в Росію.

Часто мотив плетіння з'єднувався в вирисовуванням азівів і таким чиним з'явився стиль „чудовищний“.

Він часто здибається на сторінках рукописів російських в XIV віці, а в XV віці здебільшого заміняється геометричним орнаментом. Італійський вплив на російському орнаменті відбився лиш в XVI віці. Він був занесений сюди в 1474 році італійцем Фіоравенті, довго борювався з старим російським стилем і продержався до половини XVII віку. В епоху царювання Олексія Михайловича починає домінувати південний вплив та прихильний, надто штучний стиль, „барок“.

Показавши, таким чиним, основні моменти в розвитку російського орнаменту і вважавши на увагу, що в переопицькому рукописі не помітно ні південного впливу, ні „барок“, а лиш італійський вплив, докладчик відносив орнамент цього пам'ятника до XVI віку.

По скінченню доклада, професор В. І. Черетч висловлював свою згоду з проф. Павлуцьким відносно дати ру-

копцю; бо коли б Мазепа, маючі зробити жертву (в 1701 р.) манастирві, замовив евангелію, то вона б напевне було оздоблене орнаментами тогочасними, а не старовинними. Отже висновок, що орнамент пересопницького рукопису відноситься до XVI віку, а не до XVII.

Доповнюючи сказане проф. Павлуцьким про українську штуку XIII—XVI віків—проф. Перетц нагадає про невичайний псалтир, написаний в XIV віці у Києві, орнамент якого по своїй красі та закінченості перемагає всякі московські орнаментативні пам'ятники XIV та XV віків.

Далі проф. Перетц заявляє, що „Апостол“ загородського монастиря та пересопницький рукопис не писані одним переписчиком—бо орнаментативна „Апостола“ незрівняно гірша. О. І. Левицький звертає увагу на те, що в XVI віці на території України було багато італійців. Майже кожен магнат мав свого медика італійця. Вагальні всі італійські було в великій моді і з охотою розповсюджувалося. Через те цілком арозуміло, що італійська штука мала великий вплив на українське мистецтво того часу.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Архирейська заборона.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ. Подільський архирей Серафим не дозволив подільському єпархіальному в'їздові духовенству підняти знов справу про заснування в духовній семінарії катедри української історії, літератури й мови.

(Власн. кор.)

Ревізія монастиря.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ. Указом подільської духовної консисторії зведено благочинному, священникові Судковському обривувати кам'янецький Троїцький монастир з боку матеріального. Ревізія придивиться і до червоного жаття. Настоятелем монастиря архирей Амвросій.

(Власн. кор.)

Літання.

МИКОЛАЇВ. Відбулося літання авіатора Н. Костина. Літань 15 хвилин. На висоті 350 метрів зробив три круги. Плавно спустився на аеродром. 20-тисячний натовп вітав авіатора. Буде друге літання.

(Власн. кор.)

Арешт редакції.

ТИФЛІС. Арештовано всю редакцію грузинської газети „Ахалназори“.

Забастовка.

ВАРШАВА. Забастувало 500 ткачів.

Жертва газети.

МОСКВА. Редакція газети „Русское Слово“ прислала 5000 рублів московському товариству допомоги бідним студентам університету.

„Колоколь“ від судом.

ПЕТЕРБУРГ. Петербурзький місьмер Боголюбів з дозволу митрополита Антонія тягне до суду за наклеп редакцію „Колокола“.

Про чуму.

ПЕТЕРБУРГ. Професор Гамалія заявив, що негайно треба вжитись в Одесі за чисте винищення шкурів, бо чума може знов прокинутись там.

Ще про поодинок.

ЕЛІСАВЕТ. Дуель між Келеповським і Скаржинським не відбулась. Скаржинський вийшов в свій маєток.

Заборона вистав.

ХАРЬКІВ. Театрові в „домі робітників“ заборонено виставляти п'єси „Сатану“ Гордіна і „Зорю нового життя“ Кашенка.

Доля одного „конкурс“.

ПЕТЕРБУРГ. В конкурсі, оповіщений академією наук на історію діяльності Муравйова в Вільні, не надійшло ні одної праці.

За кордоном.

ВІДЕНЬ. Робочий народ постановив ознаменувати день відкриття парламенту загальною забастовкою з метою протестувати проти дорожньої продукції.

Бура на морі.

БЕРЛІН. До вчорашнього дня прийшли звістки, що на Північному морі затопилося три кораблі з всім екіпажем.

На болгарській границі.

ВІДЕНЬ. З Салонік телеграфують: на кордні знайдено троє зарізаних турецьких резервістів.

Події в Іспанії.

ПЕТЕРБУРГ. Газетам телеграфують, що в Іспанії великі розрухи. Почались арешти в Мадриді і інших містах.

МАДРИД. За промови на політичні теми арештовано професора Овехеро і студента Бласкота. Обоє їх оддано під військовий суд. Арешт дії всіх обурив. Організуються мітинги протесту. В один з таких мітингів вмішались поліція.

В суді арештовано чотирьох, що хотіли розламати касу, де переходяться документи по справі Ферера.

МОСКВА. В Парижі, Берліні і Відні ходять чутки, що в Іспанії будуть незабаром великі події.

Література, наука, умілість і техніка.

— „Село“. Вийшло число 42 популярного українського тижневика „Село“. Зміст його такий: За тиждень.— 3 українського життя.— 3 закордонної України.— Д-р Степан Смаль-Стоцький, Ладима.— Гурток, Одін.— Казнокрадство, М. Сріб—кого.— Книжки з історії України.— Годування телят, К. Михайлюка.— Дописи.

— У нині Freiheit und Arbeit (Kunst und Literatur-Sammlung) виданій „міжнародним комітетом для допомоги безробітним (передмовою написав Едвард Вернштейн) знаходимо, між иншим, три переклади з Шевченка: „Vermächtnis“, „Schwarz stehen die Berge“ і „Kosakenlied“. Переклади, або краще, переспіви, написані п. Юлією Віргінією, дають ще один доказ надзвичайної, часом непомісної трудності у перекладі краси і змісту Шевченкових творів у чужій мові. До цих перекладів додано коротку біографію нашого поета, написану нашим земляком емігрантом п. Артуром Зелібом. При біографії подано портрет поета.

— Поезії Мстислава Руса. У Львові вийшла книжка поезій Мстислава Руса: „3 Рідного Краю“.

Театр і музика.

Театр „Соловцов“.

— **Бенефіс Е. Неделіна.** Бенефісна п'єса, стара перекладна драма Італо Франкі—сіро проходить в театрі „Соловцов“. Така вона неінтересна і така мертва, що артисти наче не хотять в ній грати, щоб розказати людям казочку про те, як бланний єврей Готшльд в 1792 р. розбагатів і став „великим банкіром“, забравши собі гроші вбитого повстанця маркіза.

Живіше і краще інших розказує і показує на сцені цю пригоду бенефіціант, прекрасний артист Е. Неделін. Його Готшльд—інтересний тип.

А от Чехівська „Свадьба“, як перлина горить після сірого „банкіра“. Тут всі грають розкішно весело. Ніхто не вносить дисонансу, а кожна роль—талановитий штрих юмору. І добре робить театр, що роздає ролі в чехівській водевільній драмі значним артистам, як п.п. Кузнецов, Мурський, Дуван-Торі, Болховський, Лаврещук, Чужбінова, талановитий молодий артист Коновалов. З його—чудовий Аллопов.

— **„Людожери“.** Сьогодні перший раз в українському театрі йде п'єса Й. Гордіна—„Людожери“. В виставі беруть участь кращі сили трупни д. Садовського.

— **Трупна П. Дарьянова** грає темер у Новоградволинську, в новому театрі „Ельдорадо“.

ДОПИСИ.

(Од власн. кореспондентів).

С. МОСКАЛЕНКИ, канівського пов. (на Київщині). Школа. Нарешті уже закінчили у нашому селі будову земської двохкласової школи і почали приймати школярів. Приймають тільки у перший клас. У другий класі учаться цього року не будуть зовсім. Завідуючий земською школою заявив, що прийматимуть тільки тих, що вже учились раніше, а неграмотних не будуть приймати зовсім.

Учаться почнуть тільки з 1-го ноября. Що вийде з цього, поки що не відомо, бо селяне не хотять посылати у церковно-парафіяльну школу, одказались робити ремонт, давати топливо у школу і держати сторожа.

У земську школу приймуть тільки 30 душ, а решту буде воставлено поза школою; а таких набереться душ, мабуть, 150, як що не більше. Отакі у нас селяне. Нема, щоб запобігти лихові, а ще більше насовують його на себе.

М. ОКНА, балтського повіту (на Поділлі). Тутешнє життя. Наше містечко розділено на дві половини: на подільську й херсонську. На подільській стороні увесь базар, а на херсонській тільки село і там живе в своєму будинку князь Гагарин.

Містечко наше через який час стало б городком, коли б князь дозволив євреям будуватись, а то не дозволяє і вони живуть по 10—15 семейств у однім будинку. Через тісноту по всьому містечку болота по коліна, гною цілі хури, сморід, гідота. Через те у нас кожної осені тиф, дифтерит та інші хвороби не виходять з містечка.

Князь багато добра зробив для нашої людности. Він збудував лікарню, камеру мирового судді, школу, народню аудиторію. Аудиторія велика; дуже гарні і декорації для

спектакля; сцена теж хороша,—тільки немає кому грати.

Велике горе нам через те, що інтелігенція наша дуже млява. А її у нас є багато і багато могла б зробити добра селянам.

Оце недавно одбувся у нас спектакль. Ставили „Пановку хворієть“ та „Шельменка дівчинка“. Упоряджав цей спектакль д. Т. Пасішнюк.

Селяне наші дуже цікавляться українськими книжками, та нема де їх дістати, бо хоч і є у нас книжний магазин, так українських книжок немає. Що-базару привозять кацапикоробощники якісь книжки ніби і українські, та такі, що через них тільки можна покалічити українську мову.

І забирають наші селяне й ці книжки, бо других немає де взяти. А коли їм прочитаєш що небудь з „Раді“, так на цілий тиждень у них є балачки про це.

Хлопці та дівчата співають гарних пісень українських й зовсім кепських, поперекучуваннх московськими.

Г. ОРСЬК. Віда переселенням. Цього року врожай поганий й переселенці получать в переселенських начальників „пособіє“. Переселенці викликає переселен. начальник по повісті, щоб приїхали за „пособієм“, а коли ті приїдуть й заявляється до нього, він одмовляє: „получка буде завтра“; на другий день те саме й так буває цілий тиждень, а грошей не дає. Переселенці тікають на хутори за харчами, бо в городі вже днів по два голодували; пробувши день-два на хуторі, ідуть знову до начальника, набравши харчів, знову дає три, а то й на чотири і знову не рідко приходиться ждати неділю, поки начальник видасть „пособіє“ 50 карб. Не рідко хто й хворіє у городі на холеру, а то де-котрі й померли, дожидаючи „пособія“. Так таке то життя переселенців в Тургайській області та по над Уралом.

Справочний одділ.

Календарні відомості. Субота, 23-го октября. Св. ап. Іакова брата Госп., св. Іакова, Існати. Ст. сон. 6 год. 56 хв., зах сон. 4 год. 31 хв. Український клуб—Сьогодні чергова танцювальна вечірка.

Театр „Грамотности“—1) Людожери, 2) По Мюллеру.

Редактор Вал. Галевич.

Видавець Е. Чикаленко.

Оповідки.

Інтел. хлопець, 24 р., українець, шукає посади помічника бухгалтера, конторщика або касира в Києві; бідує. Добре знає укр. мову. Має значну практику й солідну реком. Адрес: ст. Михайлівки, Ю.-З. ж. д. Корвинецький сах. завод Гр. Мих. Борисовичу. 6-1814-3

Українським дітям—нова книжка.

Х. МАЙСТРЕНКО.

Звасик-Мелесик

16 ст., ц. 3 коп.

Продається по всіх кращих Київських книгарнях. 10-1779-7

Вийшла з друку нова книжка:

„БУРУНИ“.

Ц. 75 коп.

Склад в книгарні „Л.-Н. Вістника“, В.-Володимирська, 28. 10-1783-4

НОВА КНИЖКА:

С. Е. ЗІНЕВИЧ.

„ПАН ШТУКАРЕВИЧ“

„або оказія, якої не було“.

Сельські сцени на 2 дії і 4 окміти з співами. Нове виправлене видання. Склад видання в „Українській Книгарні“, Безаківська № 8. 10-1749-2

Видавництво „Вік“.

Вийшли з друку

Драми і комедії

Ів. Тобілевича

(Карпенка-Карого), т. 1

ЗМІСТ: Вурлака, Бондарівна, Розумний і хурень, Наймичка, Мартин Борудя, 3 портрети автора й першим словом

СЕРГІЯ ЄФРЕМОВА.

Склад видання в „Українській книгарні“ (Безаківська, 8). Ціна 1 карб. 00-1732-13

НОВА КНИЖКА:

Императорская Академія Наук.

„Объ отмѣнъ стѣсненій малорусскаго печатн. слова“.

1910 г. С.-П.-в.

Друковано за дозволом Акад. Наук. 44 стор., ціна 25 коп. Продається в „Українській Книгарні“ у Києві, Безаківська № 8.

00-1468-23

ДАМАМ ГОР. КИІВА.

Інститутський № 10, Майстерня спеціально „Ідеал“ проп. велич. вибір отаів. новинок і пропусті зворуши волосяних виробів, увагу на приміре виповнення замовленнв та на зоброгнотіє матеріал; пропусті не вмішуваті з парікаматеріалі. Великий вибір гот. кучерія (більш 5000 шт.), а також придів і кіс. Одір. отаів, журнал. Принал. для п.п. парікамат. фрїзур, бинді, тьоль, брєолін та інше. 200-1901-172

Музичне видавництво „КОБЗА“.

Вийшла з друку перша серія:

1. Лисенко М. „Сумний спів“, для фортепіано	50 к.
2. Сеніца П. „Буря“, сл. О. Коваленка, для баритона, або басу	30 к.
3. „Діусь“, сл. О. Коваленка, для тенора	30 к.
4. „Серед квіток“, сл. О. Коваленка, для баритона	45 к.
5. Стеценко Н. „Золотий й дорогий“, сл. Т. Шевченка, для баритона	30 к.
6. „Літньої ночі“, сл. О. Олеса, для опіву і скрипки	30 к.
7. Ношчів А. „Не співайте, півнички!“, Народні пісні для мішан. хору	30 к.
8. „Савралим“, Народні гумористичні пісні для мішан. хору	50 к.
9. Хотивич Г. „Одарочка“, Танець для балету	50 к.
10. Левчицький М. „Як погуш вночі“, сл. І. Франка, мелодікам.	25 к.

Продано в: „Українській Книгарні“, Київ, Безаківська, 8; „Л.-Н. Вістника“, Володимирська, 28; Л. Ізаконського, Хрещатик, 29; Індришакка, Хрещатик, 41; Череповського, Фундукаєвська 2. Хто випише од Адміністр. видавн. „Кобза“ О. Новаленка, Київ, Турго-нівська, 75, не менше як на 1 карб., той за пересилку не платить. 0-1513-22

Вийшов з друку і продається № 9-й журналу

„Українська Жата“

З М І С Т:

В. Винниченко: Тайпа. Оповідання.	518	Токчаковський. Утопія і дійсність.	550
О. Олесь. Котівськ хилі і грають.	532	Н. Трикулявська. Музика і моральність.	556
Мик. Вороний. Загади життя. Фрагменти	533	М. Черкавський. Вечірня пісня.	561
І. Діва на коні.	533	М. Срібляний. Без керми (замітка).	562
І. Везодія співає.	534	С. Русова. З громадського життя в Бельгії.	564
Павло Богачицький. Ржевні вті. Оповідання.	536	М. Срібляний. „Копрозалія“ П. Єфремова.	569
Діброва. М.тн. Нарис.	544	Бібліографія	573
Богдан Лепкий. З недоспіваної пісні.	545	Оголошення.	
О. Олесь. Про сідх сонця.	546		
М. Євшан. Червої маї.	546		

Малюнок художн. С. Васильєвського.

1) Бєсна (Полтавщина).

2) Хуртовина на Дніпрі.

Передплата на 1910 рік на „Українську Жату“ 4 карб. (за кордон 10 карб.), півроку 2 карб. окрем. книжка 35 коп. (з пересилкою 40 коп.), можна виплачувати частками по 2 карб.

Передплата прийнята в головній конторі і редакції журналу: Київ, Бульварно-Мудравська, 16. Або в „Українській Книгарні“, Безаківська, 8; книгарні „Літературно-Наукового Вістника“, Вел.-Володимирська, 28. У Харкові: в „Українській Книгарні“ Рибна, 25. В Житомирі: в книгарні В. Солянського. У Полтаві: в книгарні Г. Марковича, Бульв. Котляревського. У Варшаві: в Пр. Ступурі, Новий Світ, 62, к. 26. В Одесі: у В. Бурячка, Ковна 19. 10. В Москві: у К. Татаренка, Красносельська ул. д. № 65, кв. 6. У Єкатеринбурзі: у Катерининської Сімна вул. У Каміниці-Подільській, Приходько, Вулицька ул. власн. дім. У Катерининській: в книгарні Є. Лозинської, Проспект, дім Вебера. В Сорочі, Бєсур. губ. в євстафії К. Грабчака, Бєкіровська ул. ва. д. У Мелітополі, Межева ул. д. 6. Єссена у К. І. Задіявця. В Галичині: Львів, книгарня Наукового Т-ва, Ринок, 10.

Вже вийшла з друку десята книжка

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСНИКА“

За місяць жовтень.

З М І С Т:

В. Винниченко: Брехня, п'єса на 3 дії;—Ів. Крєвєцький: Справа поділу Галичини в рр. 1846—50. (З історії боротьби галицьких Українців за національно-територіальну автономію);—Ю. Вудяк: Зависки учителя (далі буде);—В. Гарноградський: Поезії;—М. Грушевський: На українській землі; В російським діалектах;—П. Теняно: Поезії;—Мик. Цеглянийський: Франк Вєдєкід (докінчене);—Л. Вудай: Прими;—М. Рєхтер: Лікарська допомога українським робітникам;—М. Євшан: Новини нашої літератури;—А. Шабленко: Шахтарі;—В. В. Іванько: Хатава, повість, переклад В. Самійленко (далі буде);—С. Мартоє: Балана (переспів);—Томас Мур: 3 „Ірландських пісень“ переклад С. Гурко;—Д. Цєгєльський: 3 австрійської України;—Ів. Чопівський: 3 сьогорішніх вистав;—Бібліографія.—Книжки надіслані до редакції.—Зміст 11-ої кн. ЛІВІСТАНКА. Оголошення.

Редакція і головна контора: Київ, Вел.-Володимирська, № 28.

ПЕРЕДПЛАТА НА ВИДАННЯ КИІВСЬКЕ Р. 1910:

На рік 8 руб., за пів року 4 руб. 50 коп.

З огляду на тяжкі матеріальні обставини північного українського жаття передплата на Літер.-Науц. Вістник в 1910 р. для незможних учнів, студентів, сільських учителів і учительок, низших служачих, робітників і ослия знизується на 6 рублів (коли вони передплачують журнал окремо з контори).

Кому трудно відразу, нехай прислає на перше число кожного місяця по 1 р., поки збереться повна передплата, а журнал послатиметься зарав. Книгарям і всімким посередникам від передплати 5%, але тільки в тім разі, коли передплата виплачується повна (8 руб.) і вся відразу.

Комплекти журналу за попередні роки продаються по 8 руб.

Видавець М. Грушевський.

00-572-15

Редактор С. Веселовський.

ДЛЯ ДІТЕЙ

10 книжок за 20 коп.

Видавництво „Український Учитель“.

- Б. Гріченко. Телесик. Народна казка.
- Г. Андерсен. Погане качена. Казка. Перекл. М. Загірня.
- Бр. Гріми. Хатка в лісі. Казка. Перекл. Гр. Шерстюк.
- В. Лебедєва. Уритувала. Оповідання.
- А. Дєдє. Дядькова коза. Казка. Перекл. С. Русова.
- С. Черкасенко. Яма. Оповідання.
- Л. Габов. Байкавський дарунок. Збірка байок.
- Юр. Сірий. Дивні рослини.
- Гр. Шерстюк. Про зозулю.
- Сірий. Світлова подорож, краплини волли.

Склад видання в Києві, в „Українській книгарні“—Безаківська, № 8; і в книгарні Л.-Н. Вістника, В. Володимирська № 28.

НАРОДНЕ СЛОВО.

Ілюстрована, популярно-просвітна, політична й літературна часопись для усіх верств українського народу. виходить тричі в тиждень (вівт., четв. і суботу). Місячна передплата для Росії 70 коп. Адреса: Австрія, Львів, Академічна вул. ч. 8, „Народне Слово“ Oesterreich. 5-1819-1

РІДНИЙ КРАЙ.

Часопись громадська й літературна, з малюнками: типи, портрети, краєвиди, будинки, узорні і т. ин.

5-й рік видання.

„Рідний Край“ містить: статті про громадські справи, звістки з життя на Україні й в інших сторонах, оповідання, п'єси для театру, вірші, відомості господарські, звістки про українські книжки, про театри і інше мистецтво, дописи, оповістки.

Нові умови: рочник 1910 року виходитиме від